

KORTE MEDEDELINGEN

SHORT COMMUNICATIONS

**VONDST VAN EEN LEVENDE GRAUWE PIJLSTORMVOGEL
PUFFINUS GRISEUS BIJ DEN HELDER**

A living Sooty Shearwater *Puffinus griseus* caught at Den Helder

P. DUIVEN

Op het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee te Texel werd op 19 oktober 1971 een levende Grauwe Pijlstormvogel aangebracht. Hij was 's morgens op de dijk langs het Marsdiep bij Den Helder met de hand gepakt.

In het laboratorium werden nog dezelfde dag enkele maten en het gewicht bepaald. De vleugellengte was 317 mm. De lengte van de snavel gemeten vanaf voorhoofdsbevedering was 46 mm, die van de tarsus 57,5 en van de mid-denteen met nagel 68 mm. Het lichaamsgewicht bedroeg 765 g, wat vrij normaal was. Bauer & Glutz von Blotzheim (1966) geven voor 100 vogels in de broedtijd een gemiddeld gewicht van 787 g, met uitersten van 666 en 978 g. Zoals bij alle stormvogels was het verenkleed zeer dicht; het had een enigszins vettig aanzien en verspreidde de kenmerkende muskusachtige geur. Aan één der flanken waren de veren op een klein plekje oppervlakkig met olie besmeurd. Overigens waren uitwendig geen afwijkingen zichtbaar.

De volgende morgen leek de vogel geheel opgeknapt. Hij schuifelde op de loopbenen door het hok en had de veren gepoetst. Die dag stopten we de vogel enige keren met Zandspiering *Ammodytes tobianus*. De daarop volgende dag slikte hij spontaan en zonder moeite twee keer een aangeboden Zandspiering van ca. 14 cm lengte in. Het viel ons op dat de Grauwe Pijlstormvogel de ondersnavel ten opzichte van de bovensnavel zijwaarts heen en weer kon bewegen. Hij verborg zich graag in een langwerpige kartonnen koker, die in het hok geplaatst was. In de nacht van 21 op 22 oktober ging de vogel onverwachts dood.

Bij sectie bleek er zeer veel onderhuids vet aanwezig. Ook in de buikholte was zeer veel vet, de maag en de darmen waren nauwelijks zichtbaar. Het bleek een ♂ te zijn met onontwikkelde, donker gekleurde testes ($2,5 \times 1$ mm). De mucosa van de kliermaag was geheel rood en ontstoken. Op de wand van de spiermaag was een necrotische plek. Behalve resten van Zandspiering werd in de spiermaag een kaak van een inktvis aangetroffen. Verder bevatte de maaginhoud vier kleine steentjes, een stukje hout en een eindje nylon snoer. In de dunne darm werd een Cestode (lintworm) gevonden.

Door de goede lichamelijke conditie waarin de vogel had verkeerd, kwam de vraag op of de onvoorziene dood te wijten zou zijn geweest aan een acute vergiftiging. Er werd daarom een monster van het mesenteriaal vet door Dr. W. F. J. P. M. ten Berge van de Werkgroep Zeevervuiling van het NIOZ onderzocht op de aanwezigheid van gechlloreerde koolwaterstofverbindingen. Aangehouden werden: pentachloorbenzeen 0,03 ppm, hexachloorbenzeen 0,40 ppm,

PCB's 10,3 ppm, α -BHC 0,23 ppm, β -BHC 0,06 ppm, γ -BHC 0,04 ppm, dieldrin 0,94 ppm, p,p'-DDE 3,21 ppm, p,p'-DDD 0,62 ppm en p,p'-DDT 2,31 ppm. Een uitgebreid scala, maar genoemde stoffen kwamen in vergelijking met andere vogels in zulke lage concentraties voor, dat de doodsoorzaak niet hieraan kon worden toegeschreven.

Mogelijk had de vogel, naast de olie die op de veren was terecht gekomen, ook olie binnen gekregen. Dit zou de acute ontstekingen van de klier- en spiermaag, met als gevolg de genoemde fatale afloop, kunnen verklaren.

Na ons onderzoek werd de Grauwe Pijlstormvogel doorgezonden aan Dr. J. Wattel van het Zoölogisch Museum te Amsterdam.

SUMMARY

On 19th October 1971 a Sooty Shearwater *Puffinus griseus* was caught at the coast near Den Helder in the Netherlands. The bird died some days afterwards. Results of the examination upon chlorinated hydrocarbons in the abdominal fat are given.

LITERATUUR

Bauer, K. M. & U. N. Glutz von Blotzheim. 1966. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. I. Frankfurt a.M. (Akad. Verl.).

Adres: Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee, Postbus 59, Texel.

ENIGE WAARNEMINGEN VAN DE ZWARTE OOIEVAAR IN 1973

Some observations on the Black Stork in 1973

J. P. STRIJOS en M. LUIKINGA

Op 13 augustus 1973 streken vijf Zwarte Ooievaars (*Ciconia nigra* L.) neer bij het Meertje van Caprera onder Santpoort. Een ervan, die in de modder van het vrijwel geheel droogstaande Meertje was gezakt en niet meer tot vliegen in staat was, werd bemachtigd en naar het asiel van het Vogelrampenfonds in Overveen gebracht. In de avond van 13 augustus gingen wij naar het Meertje en zagen toen één exemplaar overvliegen en weer neerstrijken. Volgens de landbouwer, die het land er om heen gepacht heeft, waren er die dag drie exemplaren weggevlogen. Omstreeks deze tijd werden drie Zwarte Ooievaars gesignaleerd op het Noordzeestrand nabij Zandvoort. Op 13 of 14 augustus werden drie exemplaren waargenomen op de Slufter op Texel (mededeling van de heer M. Mantjes van het Staatsbosbeheer te de Koog op Texel).

Op 14 augustus ging de heer Luikinga 's morgens vroeg naar Het Meertje en trof daar één exemplaar aan. Later op de dag wist ik deze vogel te filmen en te fotograferen. Het bleek mij dat dit exemplaar eveneens met slijk en mod-